

Suvestinė redakcija nuo 2004-07-24 iki 2010-06-30

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2000, Nr. [52-1482](#), i. k. 1001010ISTAI-1721

LIETUVOS RESPUBLIKOS KARO PADĖTIES ĮSTATYMAS

2000 m. birželio 8 d. Nr. VIII-1721
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato karo padėties įvedimo ir atšaukimo tvarką, Lietuvos Respublikos piliečių, užsieniečių teisių ir laisvių ribojimus, valstybės institucijų įgaliojimus bei įmonių, įstaigų ir organizacijų veiklos ypatumus įvedus karo padėtį. Šis įstatymas turi užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką karo padėties metu.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Ginkluotosios pajėgos** – Lietuvos kariuomenė ir karo padėties metu priskirtos kitos ginkluotosios pajėgos: Valstybės sienos apsaugos tarnyba, specializuoti policijos daliniai, Lietuvos šaulių sąjungos koviniai būriai bei kiti koviniai piliečių ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo (partizanų) vienetai, pavaldūs ginkluotųjų pajėgų vadui.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-2003](#), 2000-10-10, Žin., 2000, Nr. 92-2855 (2000-10-31), i. k. 1001010ISTAI-2003

2. **Ginkluotųjų pajėgų vadas** – Lietuvos kariuomenės vadas, kurį, įvedus karo padėtį, Respublikos Prezidentas dekretu paskiria visų valstybės ginkluotųjų pajėgų vadu, pavaldžiu gynybos veiksmų civilinei vadovybei.

3. **Gyventojų evakavimas** – organizuotas gyventojų išskeldinimas iš teritorijų, kuriose pavojinga gyventi, suteikiant jiems stacionarias arba laikinas gyvenamąsias patalpas.

4. **Karas** – paskelbtas karas ar bet kuris kitas tarptautinis ginkluotas konfliktas, kurio dalyvė yra Lietuvos Respublika.

5. **Karinės teisėsaugos institucijos** – karo policija, karinės ikiteisminio tyrimo įstaigos bei jų kontrolę atliekančios institucijos, karo lauko teismai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

6. **Kariniai pareigūnai** – valstybės ginkluotųjų pajėgų pareigūnai, turintys vadų ar karinius administracinius įgaliojimus, bei karinės teisėsaugos institucijų pareigūnai.

7. **Karo padėtis** – Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir šio įstatymo nustatyta ypatinga teisinė padėtis, kuri įvedama prireikus ginti Tėvynę ginkluoto užpuolimo ar jo grėsmės atveju, kai kyla grėsmė Lietuvos valstybės suverenumui ar jos teritoriniam vientisumui, arba prireikus vykdyti Lietuvos valstybės tarptautinius įsipareigojimus siekiant užtikrinti valstybės gynybą ir kitas svarbiausias valstybės funkcijas karo metu.

8. **Komendanto valanda** – paros laikas, kada draudžiama būti viešosiose vietose be karo komendanto išduoto leidimo.

9. **Uždara teritorija** – teritorija, į kurią patekti ir iš kurios išvykti galima tik turint karo komendanto išduotą leidimą.

10. **Vadai** – ginkluotųjų pajėgų vadas, lauko pajėgų vadas, kariuomenės rūšių, junginių, dalinių ir kitų karinių vienetų vadai bei karo komendantai.

ANTRASIS SKIRSNIS KARO PADĖTIES ĮVEDIMAS IR ATŠAUKIMAS

3 straipsnis. Karo padėties įvedimas

1. Karo padėtį įveda Seimas, kai prireikia ginti Tėvynę arba vykdyti Lietuvos valstybės tarptautinius įsipareigojimus. Ginkluoto užpuolimo atveju, kai kyla grėsmė valstybės suverenumui ar jos teritorijos vientisumui, sprendimą dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos ir dėl karo padėties įvedimo priima Respublikos Prezidentas nedelsdamas ir šį sprendimą teikia tvirtinti artimiausiame Seimo posėdyje, o tarp Seimo sesijų – nedelsdamas šaukia Seimo neeilinę sesiją. Seimas nutarimu patvirtina arba panaikina Respublikos Prezidento sprendimą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

2. Karo padėtis gali būti įvesta visoje valstybėje arba jos dalyje.

3. Sprendime dėl karo padėties įvedimo nurodoma, kokios teisės ir laisvės, numatytos šiame įstatyme, ribojamos.

4 straipsnis. Karo padėties atšaukimas

1. Karo padėtis atšaukiama, kai Seimas panaikina Respublikos Prezidento sprendimą dėl karo padėties įvedimo arba jeigu išnyko priežastys, dėl kurių ji buvo įvesta. Sprendimą dėl karo padėties atšaukimo priima Seimas.

2. Respublikos Prezidentas turi teisę savo sprendimą atšaukti, kol jis nepradėtas svarstyti Seime, jeigu išnyko karo padėties įvedimo priežastys.

5 straipsnis. Sprendimų dėl karo padėties įforminimas

Seimas karo padėtį įveda ar ją atšaukia priimdamas nutarimą. Respublikos Prezidento sprendimai dėl karo padėties įvedimo ar atšaukimo įforminami dekretais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

6 straipsnis. Seimo nutarimo ir Respublikos Prezidento dekreto dėl karo padėties įvedimo paskelbimas ir įsigaliojimas

Pakeistas straipsnio pavadinimas:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

1. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas ar Respublikos Prezidento dekretas dėl karo padėties įvedimo skelbiamas nedelsiant po jo priėmimo per visuomenės informavimo priemones ir įsigalioja Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

2. Apie karo padėties įvedimą nedelsiant informuojamos Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos užsienyje, taip pat užsienio valstybių diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos Lietuvos Respublikoje.

3. Apie karo padėties įvedimą ir jos metu nustatytus žmogaus teisių ir laisvių ribojimus bei jų priežastis nedelsiant informuojamas Europos Tarybos Generalinis Sekretorius ir Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinis Sekretorius.

4. Apie karo padėties įvedimą ir jos metu nustatytus žmogaus teisių ir laisvių ribojimus bei jų priežastis nedelsiant informuojamos ir kitos Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių šalys, jei tai numatyta tose sutartyse.

7 straipsnis. Seimo nutarimo ir Respublikos Prezidento dekreto dėl karo padėties atšaukimo paskelbimas ir įsigaliojimas

Pakeistas straipsnio pavadinimas:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

1. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas ar Respublikos Prezidento dekretas dėl karo padėties atšaukimo paskelbiamas per visuomenės informavimo priemones ir įsigalioja Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

2. Apie karo padėties atšaukimą informuojamos Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos užsienyje, užsienio valstybių diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos Lietuvos Respublikoje, Europos Tarybos Generalinis Sekretorius ir Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinis Sekretorius.

3. Apie karo padėties atšaukimą nedelsiant informuojamos ir kitos Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių šalys, jei tai numatyta tose sutartyse.

**TREČIASIS SKIRSNIS
LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ IR UŽSIENIEČIŲ
TEISIŲ IR LAISVIŲ APRIBOJIMAS BEI PAREIGŲ NUSTATYMAS**

8 straipsnis. Žmogaus teisės naudotis privataus gyvenimo neliečiamumu apribojimas

Karo padėties metu asmenų telefoninių pokalbių pasiklausymas, susirašinėjimo, pašto siuntų ar kitokio susižinojimo tikrinimas gali būti atliekamas be teismo sprendimo. Tikrinti asmenų susirašinėjamą, pašto siuntas, klausyti telefoninių pokalbių ar kontroliuoti bet koki kitoki asmenų susižinojimą turi teisę tik operatyvinės veiklos subjektai, ikiteisminio tyrimo įstaigos, karinės žvalgybos ir kontržvalgybos skyriai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

9 straipsnis. Žmogaus teisės naudotis būsto neliečiamumu apribojimas

1. Karinės būtinybės atveju kariai turi teisę bet kuriuo paros laiku įeiti į asmens būstą be gyventojų sutikimo.

2. Karinių vienetų vadai, karo komendantai turi teisę panaudoti būstą kariams, asmenims, pasitraukusiems iš savo gyvenamųjų vietų, apgyvendinti ir karinės paskirties objektams įrengti užtikrinant šių būstų gyventojams galimybę toliau gyventi šiuose būstuose arba perkelti gyventojus į kitus gyventi tinkamus būstus. Šiais veiksmais padarytą žalą valstybė atlygina įstatymų nustatyta tvarka.

10 straipsnis. Žmogaus teisės reikšti savo įsitikinimus, ieškoti informacijos ir ją gauti ar skleisti apribojimas

1. Draudžiama ieškoti, gauti, skleisti informaciją apie bet kokius valstybės institucijų ir pareigūnų, kariuomenės veiksmus, karinę bei ekonominę valstybės būklę, karo veiksmų eigą (karinę situaciją) be atitinkamų valstybės institucijų vadovų sutikimo, taip pat įvairiais būdais dauginti, perduoti kitiems asmenims ar kitaip platinti įvairius priešiškus valstybės interesams skelbimus.

2. Karo padėties metu, išskyrus Lietuvos Respublikos įstatymų numatytus atvejus, gali būti apribota asmens teisė gauti valstybės institucijų turimą apie jį informaciją.

3. Karo komendantai kontroliuoja, kaip laikomasi šiame straipsnyje nustatytų apribojimų ir draudimų.

11 straipsnis. Laisvės kilnotis apribojimas

1. Asmenys, esantys Lietuvos Respublikoje, įvedus karo padėtį, neturi teisės be specialaus karo komendanto leidimo pakeisti savo nuolatinę gyvenamąją vietą, išskyrus atvejus, kai pasitraukiama iš kovos veiksmų teritorijos arba šie asmenys evakuojami.

2. Specialaus karo komendanto leidimo nereikia Respublikos Prezidentui, Seimo nariams, Vyriausybės nariams, taip pat atitinkamoje teritorijoje savo įgaliojimus vykdančioms apskričių viršininkams, savivaldybių tarybų ir valdybų nariams, merams, savivaldybių kontrolieriams, seniūnams, teisėjams, vidaus reikalų sistemos ir prokuratūros pareigūnams, kariniams pareigūnams ir šioje teritorijoje veikiančių karinių vienetų kariams.

3. Dėl vykstančių karo veiksmų tam tikrą teritoriją uždara teritorija gali paskelbti ginkluotųjų pajėgų vadas, lauko pajėgų vadas, šioje teritorijoje veikiančio kariuomenės dalinio ar junginio vadas, taip pat šios teritorijos karo komendantas. Patekti į uždara teritoriją ir iš jos išvykti galima tik turint specialų karo komendanto leidimą. Tokio leidimo nereikia Valstybės gynimo tarybos nariams, šioje teritorijoje savo įgaliojimus vykdančioms kariniams pareigūnams ir veikiančių karinių vienetų kariams.

4. Užsienio valstybės, su kuria Lietuvos Respublika yra karo padėtyje, piliečiai gali būti internuojami, taip pat apgyvendinami tam tikroje vietovėje uždraudžiant išvykti už šios vietovės ar Lietuvos Respublikos teritorijos ribų. Sprendimą dėl užsienio valstybės, su kuria Lietuvos Respublika yra karo padėtyje, piliečių internavimo priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Internuotų asmenų paleidimo tvarką, atšaukus karo padėtį, nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

5. Asmenų, turinčių teisę į karo belaisvių statusą, ir karo belaisvių repatrijavimo iš Lietuvos Respublikos tvarką nustato Vyriausybė.

12 straipsnis. Atvykimo į Lietuvos Respubliką apribojimas

1. Įvedus karo padėtį, sustabdomos Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatos, leidžiančios atvykti į Lietuvos Respubliką be vizų.

2. Užsienio valstybių piliečiams atvykti į Lietuvos Respubliką leidžiama tik turint Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių užsienyje išduotas vizas.

3. Lietuvos Respublikos vizos išduodamos:

1) asmenims, gabenantiems ir lydintiems užsienio valstybių bei tarptautinių organizacijų labdaros ar humanitarinės pagalbos Lietuvos Respublikai krovinius;

2) asmenims, lydintiems valstybių – Lietuvos Respublikos sąjungininkių teikiamos karinės ar kitokios pagalbos krovinius;

3) įmonių, kurios siunčia prekes Lietuvos Respublikos įmonėms, darbuotojams, atstovams, gabenantiems ir lydintiems siunčiamus krovinius;

4) įmonių darbuotojams, pateikusiems karo komendantų patvirtintus Lietuvos Respublikos įmonių kvietimus atvykti į Lietuvą;

5) asmenims, turintiems vadovaujančių karinių pareigūnų ir valstybės institucijų vadovų kvietimus atvykti į Lietuvos Respubliką;

6) Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto darbuotojams;

7) kitais Lietuvos Respublikos Seimo nustatytais atvejais.

4. Jeigu Lietuvos Respublika paprašo tarptautinės karinės pagalbos gynybai, taip pat kai vykdomi tarptautiniai įsipareigojimai, valstybių - Lietuvos Respublikos sąjungininkių kariuomenių vienetai, kariai ir kariniai specialistai gali atvykti į Lietuvos Respublikos teritoriją Kariuomenės vienetų dalyvavimo tarptautinėse operacijose ir pratybose, taip pat tarptautinių pratybų rengimo Lietuvos teritorijoje įstatymo nustatytais užsienio valstybių kariuomenių vienetų vykimo per Lietuvos valstybės sieną specialios tvarkos sąlygomis.

5. Iš užsienio valstybės, kuri yra karo padėtyje su Lietuvos Respublika, atvykti gali tik asmenys, turintys Respublikos Prezidento, Vyriausybės ar ginkluotųjų pajėgų vado išduotą leidimą. Asmenys, atvykę į Lietuvos Respubliką be leidimo, yra sulaikomi, kol bus išspręstas leidimo išdavimo klausimas. Šie asmenys laikomi tardymo izoliatoriuose ar kitose specialiai tam įrengtose vietose. Sulaikytų asmenų laikymo tvarką nustato Vyriausybė. Asmenys, atvykstantys iš kitų

valstybių, nors ir turi Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės užsienyje išduotą vizą, tačiau jei vykdomi į Lietuvos Respubliką kirto su Lietuvos Respublika karo padėtyje esančios valstybės ar jos okupuotą teritoriją, į Lietuvos Respubliką neįleidžiami.

13 straipsnis. Grįžimo į Lietuvos Respubliką ar apsigyvenimo joje teisės apribojimas

1. Lietuvos Respublikos piliečiai, grįžtantys į Lietuvos Respubliką iš valstybės, su kuria Lietuvos Respublika yra karo padėtyje, arba grįžimo metu vykstantys per šios valstybės ar jos okupuotą teritoriją, karinių arba policijos pareigūnų gali būti sulaikyti patikrinti, jei yra duomenų, kad jų atvykimo tikslai priešiški Lietuvos Respublikos interesams. Sulaikyti leidžiama ne ilgiau kaip 4 paras.

2. Leidimai apsigyventi Lietuvos Respublikoje karo padėties metu neišduodami.

14 straipsnis. Teisės vienytis į politines partijas, politines organizacijas, visuomenines organizacijas ar asociacijas ribojimas

1. Politinių partijų ir politinių organizacijų, visuomeninių organizacijų ar asociacijų, veikusių iki karo padėties paskelbimo, veikla šio įstatymo nustatyta tvarka ribojama arba sustabdoma.

2. Karo padėties metu asmenims draudžiama vienytis į politines partijas ir politines organizacijas, visuomenines organizacijas ar asociacijas.

3. Politinių partijų ir politinių organizacijų, visuomeninių organizacijų ar asociacijų, veikusių iki karo padėties įvedimo, veikla, joms pažeidus šio įstatymo nustatytus apribojimus, yra sustabdoma ginkluotųjų pajėgų vado sprendimu, o apskrityje – atitinkamos teritorijos karo komendanto sprendimu.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-2258](#), 2004-06-01, *Žin.*, 2004, Nr. 96-3524 (2004-06-19), i. k. 1041010ISTA0IX-2258

15 straipsnis. Teisės rinktis į susirinkimus apribojimas

Karo padėties metu susirinkimai, išskyrus valstybės institucijų ar pareigūnų ir pasipriešinimo karinei agresijai organizacijų organizuojamus, viešosiose vietose draudžiami.

16 straipsnis. Asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų turėjimas

Karo padėties metu asmenys su savimi visada privalo turėti asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Asmenys, neturintys su savimi asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų, turi būti sulaikomi, kol bus nustatytas asmens tapatumas, bet ne ilgiau kaip 48 valandoms.

17 straipsnis. Privalomieji darbai karo padėties metu

Ginkluotųjų pajėgų vadas ar karo komendantai pagal savo kompetenciją karo padėties metu darbingiems asmenims gali nustatyti privalomuosius darbus gynybos ar gyventojų evakavimo tikslais ir šių darbų organizavimo tvarką. Už tokius darbus gali būti atlyginama įstatymų nustatyta tvarka.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

ĮMONIŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANIZACIJŲ VEIKLOS YPATUMAI

18 straipsnis. Privalomųjų darbų ar užduočių nustatymas

Vyriausybė karo padėties metu gali nustatyti visų nuosavybės formų įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms privalomuosius darbus ar užduotis, reikalingus karo padėties reikmėms tenkinti. Už tokių darbų ir užduočių atlikimą atlyginama įstatymų nustatyta tvarka.

19 straipsnis. Vyriausybės atstovai įmonėse, įstaigose, organizacijose

Vyriausybė gali paskirti į visų nuosavybės formų įmones, įstaigas ir organizacijas savo atstovus nustatytų darbų ar užduočių atlikimui užtikrinti. Paskirtų atstovų nurodymai įmonių, įstaigų ar organizacijų vadovams bei darbuotojams yra privalomi. Nesant įmonių, įstaigų ar

organizacijų vadovų ar jiems negalint eiti savo pareigų, jų funkcijas atlieka Vyriausybės paskirti atstovai. Šių atstovų teises ir pareigas nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

20 straipsnis. Komercinės-ūkinės veiklos ribojimas

1. Vyriausybė karo padėties metu turi teisę nustatyti ir kontroliuoti ginklų, šaudmenų, karinės technikos ir kitos ginkluotės, maisto prekių ir kitų prekių, reikalingų karo padėties reikmėms, gamybą bei prekybą jomis, įpareigodama ūkio subjektus gaminti ar prekiauti šiomis prekėmis arba uždrausdama paskiriems ūkio subjektams verstis šių prekių gamyba ar prekyba jomis, pati įsigydama, skatindama ūkio subjektus ar pavesdama jiems įsigyti šių prekių iš užsienio valstybių.

2. Vyriausybė karo padėties metu turi teisę riboti ar uždrausti įvairių kitų prekių gamybą ar prekybą jomis, jei šių prekių gamyba ar prekyba jomis keltų grėsmę visuomenės rimčiai arba mažintų materialinius išteklius ar trukdytų pertvarkyti gamybą karo reikmėms.

PENKTASIS SKIRSNIS VALSTYBĖS VALDYMO PERTVARKYMAS

21 straipsnis. Valstybės institucijų veiklos pertvarkymas

1. Įvedus karo padėtį, valstybės institucijų veikla pertvarkoma siekiant užtikrinti svarbiausių valstybės funkcijų atlikimą. Ministerijoms, kitoms Vyriausybės įstaigoms ir valstybės institucijoms Seimas, Respublikos Prezidentas ar Vyriausybė gali pavesti tokių funkcijų, kurių nėra numatyta jų nuostatuose, bet yra numatytos mobilizaciniuose planuose arba būtinos karo padėties sąlygomis.

2. Valstybės sienos apsaugos tarnybos, o prireikus specializuoti policijos padaliniai karo padėties metu ginkluotųjų pajėgų vado įsakymu priskiriami ginkluotosioms pajėgoms.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-2003](#), 2000-10-10, Žin., 2000, Nr. 92-2855 (2000-10-31), i. k. 1001010ISTAIH-2003

3. Policija, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nurodytus atvejus, ginkluotosioms pajėgoms nepriskiriama ir toliau atlieka jai pavestus uždavinius, tačiau yra pavaldi karo komendantams.

4. Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos įstaigų funkcijos karo padėties metu nesikeičia.

22 straipsnis. Savivaldos institucijų veiklos ribojimas

1. Karo padėties metu Seimas visoje valstybėje ar jos dalyje gali sustabdyti vietos savivaldos institucijų įgaliojimus.

2. Veikiančioms vietos savivaldos institucijoms karo komendantų sprendimai yra privalomi.

3. Kai vietos savivaldos institucijos negali veikti, jų funkcijų atlikimą organizuoja karo komendantai.

23 straipsnis. Apskričių viršininkų ir jų administracijų funkcijų perėmimas

Karo padėties metu Vyriausybė gali sustabdyti apskričių viršininkų įgaliojimus. Apskričių viršininkų ir jų administracijų funkcijas komendantūros teritorijoje atlieka karo komendantai.

24 straipsnis. Karo komendantai

1. Karo padėties metu apskrityse veikia ginkluotųjų pajėgų (kariuomenės) vado skiriami karo komendantai

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-2258](#), 2004-06-01, Žin., 2004, Nr. 96-3524 (2004-06-19), i. k. 1041010ISTA0IX-2258

2. Karo komendantų įgaliojimus ir veiklos tvarką nustato ginkluotųjų pajėgų (kariuomenės) vadas.

25 straipsnis. Karo komendantų veiklos priežiūra

Karo komendantų veiklą, atliekant vietos savivaldos institucijų, taip pat apskričių viršininkų funkcijas, prižiūri ginkluotųjų pajėgų vadas.

26 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo įstaigos

Kai ikiteisminio tyrimo įstaigos negali atlikti joms Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso pavestų funkcijų, jas atlieka karo policija, Valstybės saugumo departamento ikiteisminio tyrimo padaliniai, o jei savo funkcijų atlikti negali, – karo komendanto paskirti asmenys. Teritorijoje, kurioje karo policija ir karinės komendantūros negali atlikti savo funkcijų, ikiteisminį tyrimą atlieka šioje teritorijoje veikiančio ar dislokuoto karinio dalinio ar kito karinio vieneto vado paskirti asmenys. Ikiteisminio tyrimo pareigūnais, esant galimybei, turi būti paskirti asmenys, turintys teisinį išsilavinimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

27 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo atlikimas

1. Ikiteisminis tyrimas atliekamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka, išskyrus šio įstatymo nustatytus atvejus.

2. Kai ikiteisminį tyrimą atlieka karinio dalinio vado ar karo komendanto paskirti asmenys, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyti terminai netaikomi. Kai šie pareigūnai atlieka ikiteisminį tyrimą, su civiliniu ieškiniu susiję klausimai nesprenžiami.

3. Asmeniui, kuris įtariamas padaręs nusikalstamą veiką, nuo jo sulaikymo arba pirmosios apklausos momento, o kaltinamajam – kitais įstatymų nustatytais atvejais garantuojama teisė į gynybą. Kai negalima užtikrinti, kad asmenį gintų advokatas ar įstatymų nustatytais atvejais advokato padėjėjas, gynėju skiriamas kitas asmuo. Šiuo atveju gynėju gali būti asmuo, nesuinteresuotas bylos baigtimi ir, jei įmanoma, turintis aukštąjį išsilavinimą.

4. Įvedant karo padėtį, Respublikos Prezidentas ar Seimas gali nustatyti, kad poėmis ar krata Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka daromi be įstatymų numatytos teisės nutarties ar patvirtinimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

28 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo organizavimas

Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras. Jei prokuroras to daryti negali, ikiteisminį tyrimą kontroliuoja ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

29 straipsnis. Teismų sistemos pertvarkymas

1. Karo padėties metu Lietuvos Respublikoje veikia pagal Teismų įstatymą įsteigti teismai, taip pat karo lauko teismai.

2. Karo padėties metu veikiantiems teismams paprastai suteikiama teisė nagrinėti baudžiamąsias bylas supaprastinta tvarka, užtikrinant visapusišką, objektyvų bylos aplinkybių ištyrimą ir suteikiant jiems šiuos papildomus įgaliojimus:

1) su civiliniu ieškiniu susiję klausimai nesprenžiami;

2) *Neteko galios nuo 2003-05-01*

Straipsnio punkto naikinimas:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

3) teismo pirmininkas privalo užtikrinti, kad nagrinėjant baudžiamąją bylą įstatymų nustatytais atvejais dalyvautų gynėjas. Nesant galimybės bylos nagrinėjimo teisme metu dalyvauti advokatui, gynėju gali būti asmuo, turintis teisinį išsilavinimą. Gynėju bylos nagrinėjimo teisme metu negali būti asmuo, dalyvavęs tos bylos ikiteisminiame tyrime ar suinteresuotas bylos baigtimi.

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

30 straipsnis. Karo lauko teismų steigimas

1. Nusikaltimams žmoniškumui ir karo nusikaltimams, nusikaltimams Lietuvos valstybės nepriklausomybei, teritorijos vientisumui ir konstitucinei santvarkai, nusikalstamoms veikoms krašto apsaugos tarnybai, nusikalstamoms veikoms, kurias padarė kariai, bei nusikalstamoms veikoms, kurios padarytos kariams, tirti prie karo komendantų gali būti steigiami karo lauko teismai. Jeigu prie karo komendantų įsteigti karo lauko teismai negali funkcionuoti, tokie teismai steigiami šiose teritorijose veikiančiuose ar dislokuotuose kariniuose daliniuose.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

2. Jeigu teismai, nustatyti Teismų įstatyme, negali atlikti savo funkcijų, karo lauko teismai nagrinėja ir kitas baudžiamąsias bylas.

3. Sprendimą dėl karo lauko teismų steigimo priima Respublikos Prezidentas.

4. Karo lauko teismų teisėjus ir karo lauko teismų pirmininkus skiria karo komendantai (karinių dalinių vadai). Teisėjais skiriami asmenys, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą, o jeigu tokio išsilavinimo asmenų skirti nėra galimybių – teisėjais gali būti skiriami kitokį aukštąjį išsilavinimą turintys asmenys. Karo lauko teismo pirmininkas užtikrina teismo darbą. Teismo pirmininku pagal galimybes skiriamas civilis asmuo.

31 straipsnis. Baudžiamųjų bylų nagrinėjimas karo lauko teismuose

1. Karo lauko teismai baudžiamąsias bylas nagrinėja Baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka, išskyrus šio įstatymo nustatytus atvejus.

2. Baudžiamąsias bylas dėl sunkių ar labai sunkių nusikaltimų nagrinėja karo lauko teismas prie karo komendantų. Karo lauko teismą sudaro trys teisėjai. Baudžiamąsias bylas dėl kitų nusikalstamų veikų nagrinėja vienas teisėjas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

3. Karo lauko teismas prie karo komendantų arba karinio dalinio karo lauko teismas baudžiamąją bylą nagrinėja kaip pirmoji instancija.

4. Karo lauko teismo nuosprendžiai įsiteisėja nuo jų priėmimo momento. Įsiteisėję karo lauko teismo nuosprendžiai kasacine tvarka per 14 dienų gali būti skundžiami Lietuvos Aukščiausiam Teismui. Nagrinėjant tokias bylas, Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme taikoma Baudžiamojo proceso kodekse kasacinių bylų nagrinėjimo nustatyta tvarka.

5. Teisiamajam turi būti užtikrintas gynėjo dalyvavimas remiantis šio įstatymo 29 straipsnio 2 dalies 3 punktu.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS KARINĖS IR KITOS PRIEMONĖS

32 straipsnis. Svarbiausių valstybės gynybos klausimų sprendimas

1. Įvedus karo padėtį, Mobilizacijos ir mobilizacinio rezervo rengimo įstatymo nustatyta tvarka skelbiama ir vykdoma mobilizacija.

2. Svarbiausius valstybės gynybos klausimus svarsto ir koordinuoja Valstybės gynimo taryba.

33 straipsnis. Saugotinių objektų sąrašas

Saugotinių objektų, kurių veikla būtina norint užtikrinti svarbiausių valstybės funkcijų atlikimą arba kurių veiklos sutrikimai gali kelti pavojų aplinkai, žmonių gyvybei ar sveikatai, sąrašą nustato Vyriausybė.

34 straipsnis. Karinis patruliavimas

1. Karinis patruliavimas įvedamas ginkluotųjų pajėgų vado sprendimu. Karinį patruliavimą tam tikroje teritorijoje gali įvesti karo komendantai.

2. Karinis patruliavimas įvedamas viešajai tvarkai užtikrinti, teisės pažeidimų prevencijai vykdyti.

3. Kariniai patruliai turi teisę, atlikdami savo funkcijas, tikrinti asmens dokumentus, atlikti daiktų ir transporto priemonių bei asmens apžiūrą, sulaikyti asmenis, įtariamus padarius nusikaltimų ar kitų teisės pažeidimų ar kitaip pažeidus viešąją tvarką, taip pat – esančius viešojoje vietoje komendanto valandos metu ar uždaroje teritorijoje ir neturinčius tam specialaus leidimo ar teisės pagal šį įstatymą.

4. Apžiūra atliekama, jeigu įtariama, kad asmenys turi ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų, radioaktyviųjų, nuodingųjų ir stipriai veikiančių, narkotinių ar psichotropinių medžiagų, taip pat jeigu asmuo įtariamas padaręs nusikaltimą ar kitą teisės pažeidimą ar kitaip pažeidęs viešąją tvarką, arba yra viešojoje vietoje komendanto valandos metu ar uždaroje teritorijoje ir neturi tam specialaus leidimo ar teisės pagal šį įstatymą. Atliekant asmens apžiūrą, neleidžiami tokie veiksmai, kurie žemina apžiūrimojo orumą arba pavojingi jo sveikatai.

35 straipsnis. Civilinės saugos priemonės

Įvedus karo padėtį, vadovaujantis įstatymais ir kitais teisės aktais, gyventojai aprūpinami maistu, medikamentais, kitomis medicinos pagalbos priemonėmis, taip pat vykdomos gelbėjimo, evakavimo ir kitos civilinės saugos priemonės.

36 straipsnis. Gyventojų evakavimas

1. Siekdama užtikrinti Lietuvos Respublikos gyventojų saugumą karo metu, Vyriausybė skelbia jų evakavimą. Gyventojų evakavimas organizuojamas Vyriausybės nustatyta tvarka.

2. Evakuojant gyventojus, jiems būtina suteikiamos laikinos stacionarios arba laikinos kitos gyvenamosios patalpos, o kelionės metu jie aprūpinami maistu ir medikamentais.

3. Gyventojų evakavimui užtikrinti gali būti laikinai paimtos juridiniams ir fiziniams asmenims priklausančios transporto priemonės, nenaudojamos šių asmenų savarankiškai evakuotis. Asmenys, vykstantys iš evakavimo vietos savo transporto priemonėmis, esant galimybei privalo padėti išvykti kitiems asmenims. Už transporto priemonių laikiną paėmimą atlygina Vyriausybė įstatymų nustatyta tvarka.

4. Savivaldybės, į kurių teritoriją evakuojami gyventojai, privalo pasirengti priimti tokį evakuojamų asmenų skaičių, kuris yra ne mažesnis kaip 10 procentų atitinkamos savivaldybės teritorijos gyventojų skaičiaus.

37 straipsnis. Laikinas ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų, radioaktyviųjų, nuodingųjų ir stipriai veikiančių, narkotinių ar psichotropinių medžiagų, taip pat transporto priemonių bei kitų daiktų paėmimas ar rekvizicija

1. Karo padėties metu iš fizinių ir juridinių asmenų gali būti laikinai paimami jų teisėtai laikomi ginklai, šaudmenys, sprogmenys, sprogstamosios, radioaktyviosios ir stipriai veikiančios medžiagos, taip pat, karinei būtinybei esant, gali būti rekvizuojami teisėtai laikomi ginklai, šaudmenys, sprogmenys, sprogstamosios, nuodingosios ir stipriai veikiančios, narkotinės ir psichotropinės medžiagos, transporto priemonės ir kiti daiktai. Laikino paėmimo ir rekvizicijos, taip pat laikinai paimtų daiktų grąžinimo ar teisingo atlyginimo už juos, atšaukus karo padėtį, tvarką nustato Vyriausybė.

2. Laikiną ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų, nuodingųjų ir stipriai veikiančių, narkotinių ar psichotropinių medžiagų, taip pat transporto priemonių bei kitų daiktų paėmimą ar rekviziciją vykdo policija arba kariuomenė, laikiną radioaktyviųjų medžiagų paėmimą organizuoja ir koordinuoja Radiacinės saugos centras kartu su savivaldybėmis, o į teisės aktų nustatytas vietas laikinai paimamas radioaktyviasias medžiagas pristato radioaktyviųjų medžiagų turėtojai.

3. Asmuo, iš kurio laikinai paimami ginklai, šaudmenys, sprogmenys, sprogstamosios, radioaktyviosios, nuodingosios ir stipriai veikiančios, narkotinės ar psichotropinės medžiagos ar rekvizuojami ginklai, šaudmenys, sprogmenys, sprogstamosios, nuodingosios ir stipriai veikiančios, narkotinės ar psichotropinės medžiagos, transporto priemonės, taip pat kiti daiktai, supažindinamas su sprendimu paimti nurodytus daiktus. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos institucijos sudaro laikinai paimtų daiktų apyrašą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2330](#), 2004-07-08, Žin., 2004, Nr. 115-4273 (2004-07-24), i. k. 1041010ISTA0IX-2330

SEPTINTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38 straipsnis. Tarptautinės humanitarinės teisės normų laikymasis

Lietuvos Respublikos valstybės institucijos ir pareigūnai privalo laikytis ir pagal savo kompetenciją bei galimybes užtikrinti, kad visi Lietuvos Respublikos jurisdikcijai karo padėties metu priklausantys asmenys laikytųsi visuotinai pripažintų tarptautinės humanitarinės teisės normų.

39 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus

Asmenys, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

40 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo priima ar parengia teisės aktus, reikalingus šiam įstatymui įgyvendinti.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-2003](#), 2000-10-10, Žin., 2000, Nr. 92-2855 (2000-10-31), i. k. 1001010ISTAIII-2003

Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 2 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1422](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1667 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1422

Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 26, 27, 28, 29, 30 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2258](#), 2004-06-01, Žin., 2004, Nr. 96-3524 (2004-06-19), i. k. 1041010ISTA0IX-2258

Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 14 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2330](#), 2004-07-08, Žin., 2004, Nr. 115-4273 (2004-07-24), i. k. 1041010ISTA0IX-2330

Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 37 straipsnio pakeitimo įstatymas